

Miscellanea

O SCRIERE POSTUMĂ A DOCTORULUI ION RADOVICI.

În N-rul viitor al „Vieții Românești” vom publica un studiu al dispărutului nostru prieten, Dr. Ion Radovici, asupra chestiei agrare, scris la San-Remo, în momentele de răgaz ce-i dădeau crudele-i suferinți și când nu se mai putea înșela asupra viitorului.

Ca documentare și argumentație, lucrarea e completă. Dar în expunere se simte graba unui om ce știa că nu mai este stăpîn pe vremea lui.

În scrisoarea către d. Al. Radovici, acest suflet ales, care și ultimele zvicniri ale inimii sale îndurerate le aducea ast-fel prinos poporului său, spune, cu o resemnare sfișietoare în nobleța ei, că dacă n'a trimis această lucrare mai înainte, deși de mult nu mai avea iluzii asupra sfîrșitului ce-l aștepta, este din cauză că nădăjduia, totuși, că o îmbunătățire vremelnică în starea lui îi va putea da încă, pentru două trei zile măcar, puterea de a veni la Cameră pentru a-și spune ultimul cuvînt.

A trebuit să renunțe și la această nădejde...

Socotim ca o datorie de pietate să publicăm acest studiu fără nici o retușare, chiar acolo unde sînt aruncate două trei cuvinte, cu intenția vădită de a reveni pentru dezvoltarea ideii, — păstrîndu-i ast-fel intact caracterul de ultimă voință, ce ne face impresiunea tragică a unei lupte supreme între un cuget senin și destinul orb, a ultimelor gîndiri smulse fatumului spre a ne transmite din partea unuia din cei mai aleși fii ai neamului nostru, nădejdule-i și urările-i de înălțare și propășire.

ÎN JURUL UNEI GREȘELI DE TIPAR.

În N-rul trecut al revistei noastre am arătat la ce se reduce „nepotrivirea” în citația făcută de d. C. Stere, relevată în „Convorbirile literare” de către d. C. Hiotu.

În primul moment am crezut, că se poate imputa d-lui C. Stere cel puțin neglijența în utilizarea „fișelor” sale, și am arătat că aceasta în ori-ce caz nu schimbă fondul ideilor autorului citat.

În urmă, ne-am convins că nu este vorba decît de o *greșală de tipar*, mulțumită căreia, prin omisiunea *semnului de parenteză*, lămurirea d-lui C. Stere dezvoltată mai jos în același articol, mai pe larg, cum că tendința latifundiilor de a absorbi mica proprietate duce fatal „și la fărâmarea ei, — s'a găsit atribuită direct profesorului Vienez, conform cu ideile sale de alt-fel.

Cu toate lămuririle date, „Convorbirile literare”, direct sau prin canalul „Epocei” (doar nu fac politică... vezi „revista revistelor” din acest No.) nu încetează să trîmbițeze prăbușirea „reputațiunii literare” a d-lui C. Stere.

Nu putem eterniza această discuție, pentru două motive :

1) În ce privește buna credință, în genere, nu se discută. Pe cei ce sînt porniți, sau afectează neîncrederea în buna noastră credință, nici nu putem, nici nu voim să-i convingem.

2) În ce privește *fondul* chestiunii, — efectele economice ale latifundiilor, — discuțiunea este încă deschisă, și chiar în N-rul viitor al „V. R.” va apare un articol asupra naturii latifundiului, datorit d-lui C. Stere, pe care numai împrejurări independente de voința sa l'au împiedicat în ultimul moment să scrie acest articol pentru N-rul de față.

Cu atât mai puțin putem intra în discuție asupra valorii intrinseci a lucrărilor d-lui C. Stere, sau asupra utilității colaborării sale întense, cu toate „multele” sale scăpări de condeiu și neadevăruri, pe care „Convorbirile literare”, direct sau prin canalul „Epocei”, le deduc dintr’o greșală de tipar.

Desigur noi nu apreciam aceste lucrări la fel cu „Convorbirile literare” sau „Epoca”, căci atunci nu le-am publica.

Nu ne putem deci pierde timpul cu ast-fel de „polemici”.

De alt-fel avem și un criteriu destul de sigur și lămurit,—succesul revistei noastre.

Dacă „Convorbirile literare” au motive de a nu se încrede în acest criteriu al utilității unei colaborări, noi, în cazul de față, ne mulțumim și cu atita.

O SCRISOARE A D-LUI LOVINESCU :

Domnule Redactor,

În numărul de 15 Martie al „Convorbirilor critice”, d. Dragomirescu, vorbind de „Insemnările lui Neculai Manea”, crede că prin publicarea unui „adaos” la aceste însemnări, ași fi voit să arăt indirect „ușurința și ușurătatea cu care d. Sadoveanu își strânge materialul unora din povestirile d-sale”.

Vă rog să bine voiti a insera că nu aceasta a fost intenția mea. Am voit numai să dau cîteva amintiri personale asupra lui Radianu, pe care l’am cunoscut destul de bine. D. Sadoveanu însă era în drept să prelucreze realitatea cum a voit; modificînd-o, istorisirea sa a cîștigat în patetic și în poezie. Tocmai în prelucrarea realității stă talentul scriitorului; departe de a-i face deci o vină, îi găsesc un merit și o mărturie mai mult de talent.

Primiți salutările mele distinse.

E. Lovinescu

Paris 2 Aprilie 1908

IN AMINTIREA D-RULUI ION RADOVICI.

În N-rul de Mai al „Vieții românești”, d. Dr. I. Cantacuzino, directorul nostru științific, va publica un articol dedicat memoriei d-rului Ion Radovici.

ERATA

Pagina 21, rîndul 5 de jos în sus, în „Cometa”, a se ceti :

Am *zăbovit* prin spațiu etc.

în loc de :

Am *vorbit* prin spațiu, etc.

Pagina 46, rîndul 13 de sus în jos, „În Munții Neamțului”, a se ceti :

pe luciul metalic și înalt al *turnului* etc.

în loc de :

pe luciul metalic și înalt al *țărnelui* etc.

... Cit pentru celelalte greșeli, să ne erte și colaboratorii și cetitorii noștri, precum... ertăm și noi greșiților noștri : culegătorilor și corectorilor...

P. Nicanor & Co.